

Optimizmus - cesta ku svetlu na konci krízového tunela

Author: SF / Juraj Pokorný | Published: 22.01.2009

Moderátor podujatia Michal Šourek z MSG holding, a.s. na úvod konštatoval, že terajšiemu vývoju, keď každá nová prognóza je horšia ako tá predošlá, sa pomaly nestačíme diviť. „Nielenže ideme z kopca, ale ani nevidíme, kde je jeho úpätie,“ poznamenal a dodal, že kríza má aj svoj psychologický aspekt a jej neustála medializácia ju môže zbytočne vyostrovat’.

„Odpoveď na otázku, kedy to celé skončí, vám nedám. Ale pozitívna správa je, že všetky krízy sa raz skončili a potom prišla konjunktúra,“ povedal na okraj neradostnej situácie Tomáš Osuský zo spoločnosti Ernst & Young. Vysoká atraktivita našej pracovnej sily, očakávaný rast domácej spotreby, pozitívna zahraničná obchodná bilancia a euro majú byť podľa neho zárukou, aby sme ťažkým obdobím preplávali bez väčších strát. Ako uviedol, v terajších turbulentných časoch budú krízou dotknuté všetky oblasti ekonomiky (nedostatok úverov, znižovanie hodnoty spoločností, rast bankrotov silných inštitúcií). Medzi pozitíva zaradil jej príchod v najsprávnejšom okamihu - v „čase neobvyklej konjunktúry“. Finančná kríza má (podobne ako manželská, pokiaľ sa neskončí rozvodom) podľa Osuského pozitívum aj v tom, že musí priniesť zmenu v riadení podnikov. Neobvyklé až bezprecedentné podmienky vytvárajú totiž mnoho jasných výziev a príležitostí pre podnikateľov. Firma môže počas krízy vyvíjať aj strategické aktivity - napríklad kúpiť konkurenta, ktorý jej poskytne novú klientskú databázu, alebo predat’ jednu aktivitu a venovať sa druhej.

Ako jediné pozitívum za rok 2008 vidí výkonný riaditeľ Podnikateľskej aliancie Slovenska (PAS) Róbert Kičina makroekonomickú stabilitu a v roku 2009 zavedenie eura. Negatíva - svetová kríza, zhoršovanie podmienok na podnikanie, zneisťovanie investorov a žiadne štrukturálne reformy - však pretrvávajú. Podľa prieskumu PAS z konca októbra 2008 slovenské podniky odhadujú, že kvôli recesii dosiahnu oproti plánom v priemere o 8,6 % nižšie tržby a o 11 % nižší zisk. Na otázku, či pociťujú v súčasnosti dopady finančnej krízy na ich podnik, spomedzi 213 respondentov 58 % reagovalo kladne, 30 % to predpokladá až v tomto roku a 12 % si myslí, že kríza nemala a ani nebude mať vplyv na ich podnikanie. Výsledky prieskumu tiež naznačujú, že v súvislosti s obávaným prepúšťaním netreba podliehať panike. Podniky uviedli, že by sa to mohlo dotknúť nanajvýš v priemere 3,5 % zamestnancov. „Znížený dopyt a naštartená dôvera v trhový mechanizmus sťažuje firmám pôsobenie na trhu. V súčasnosti je preto dôležité sústrediť sa na dve oblasti: obnovenie dôvery v trhový mechanizmus a odstraňovanie bariér v podnikateľskom prostredí, ako sú zlá funkčnosť súdnictva, nízka vymáhateľnosť práva, neefektívny sociálny systém, netransparentné verejné obstarávanie, nižšia flexibilita pracovného a daňového práva alebo prekvitajúca korupcia a byrokracia,“

zdôraznil Kičina. A v čom môže byť podľa neho terajšia situácia pre Slovensko príležitosťou? Napriek poklesu investícií o 16,5 % sa aj naďalej predpokladá tvorba nových pracovných miest, kde sa uplatnia tí, čo prišli o prácu. To je zároveň signálom, že firmy nerezignovali na svoje investičné projekty, len relatívne prehodnotili ich výšku a objemy.

Ďalší aktívny rečník - Miroslav Barnáš zo spoločnosti King Sturge upozornil na pokles HDP v najväčších ekonomikách Európy (Veľká Británia -2,0%, Nemecko -2,1%, Francúzsko -1,6%, Taliansko -2,0%, Španielsko -2,0%) a na rapidný nárast nezamestnanosti. Podľa neho Európa smeruje do oveľa dlhšej a hlbšej recesie, ako sa predpokladalo. Slovenský investičný trh je akoby „zmrazený“ - v 4. kvartáli 2008 nezaznamenal žiadne významné investičné transakcie. Dopyt už nebude taký silný ako v rokoch 2005 až 2007 a vyskočia aj problémy projektov s nevhodným strategickým marketingom. Preto sa stane nevyhnutným dôraz na ich dôslednú prípravu - prieskum trhu, štúdium cieľovej skupiny, finančné modelovanie a stanovenie rizika. Medzi pozitívne faktory vplývajúce na domáci rezidenčný trh Barnáš zaradil demografický vývoj, kúpyschopnosť obyvateľstva a nedostatok nového bývania. Momentálna situácia je jednoznačne dobrou správou pre nájomcov a kupujúcich. Výhodu Slovenska v čase krízy vidí v tom, že nikdy nebolo krajinou, odkiaľ sa exportoval luxus.

„Celonárodné manévry okolo eura sme úspešne zvládli. Nie preto, aby sme si dokazovali, ako vieme deliť či násobiť tridsiatimi, ale kvôli ekonomike, zahraničným investíciám, vyššej odolnosti voči krízam,“ povedal na úvod svojho vystúpenia Martin Šuster z Národnej banky Slovenska. A hoci úplne nezdieľa názor predrečníkov, že Slovensko je akousi „oázou stability“, uprednostňuje radšej iba 3-percentný rast ako 3-percentnú recesiю, do ktorej vstupujú všetky krajiny únie okrem Slovinska a Slovenska. Základnú otázku, prečo sme vlastne euro prijali, treba podľa neho zanalyzovať seriózne, bez ideologických prvkov, pretože euroskeptik si dôvody vždy nájde. Vďaka tomu, že slovenská koruna bola už krytá eurom, na rozdiel od koruny českej zostala prakticky nedotknutá. „Vidíme, že trend posilňovania sa zastavil a meny okolitých krajín voči euru oslabili,“ podotkol Šuster. Výhody, ktoré podľa neho vysoko prevyšujú nevýhody, môžu byť buď priame - okamžité (odstránenie kurzového rizika voči euru a jeho zníženie voči doláru, eliminovanie niektorých transakčných nákladov, nižšie náklady kapitálu, lepšia odolnosť voči kurzovým výkyvom, vyššia transparentnosť cien) alebo nepriame - dlhodobé (rast medzinárodného obchodu, zvýšenie priamych zahraničných investícií, rýchlejší hospodársky rast, zvyšovanie životnej úrovne). Slovensko malo navyše šťastie, že tunajšie banky neboli zaťažované otrávenými aktívami z USA. „Aby to ale nevyzeralo všetko ružové, finančná kríza, ktorá prerastá do krízy hospodárskej, sa dotkla aj nás,“ vyvážil predstaviteľ NBS pohľad. Príležitosť pre nás čerpá z histórie: všetky krízy vyvolali následne reformy. Na otázku či skôr kritiku z pléna, že banky sedia na peniazoch, reagoval tvrdením: „Keby sme požičiavali peniaze lacno a všetkým, tak si zarobíme na ďalšiu krízu!“

Podujatie určené manažérom a zástupcom významných developerských, stavebno-investičných a správcovských spoločností, bankovníctva, priemyslu a štátnej správy, ako aj odbornej verejnosti si vytýčilo - a do značnej miery aj naplnilo cieľ vnieť do nespočetného množstva často až protirečivých informácií nielen viac svetla, ale tiež toľko potrebného optimizmu, ktorý je nevyhnutným predpokladom nájdania cesty k metaforickému „svetlu na konci tunela“.

Hlavní partneri diskusného stretnutia: ASP a.s. a bnt - Sovova Chudáčková & Partner, s.r.o.

22.01.2009 09:11, SF / Juraj Pokorný